

ลักษณะของประโยคความซ้อนในงานเขียนระดับทางการของนักศึกษา

การศึกษาลักษณะของประโยคความซ้อนในงานเขียนระดับทางการของนักศึกษา ผู้วิจัยจะพิจารณาประโยคความซ้อนตามการจำแนกของ นววรรณ พันธุเมธา (2527) ซึ่งได้จำแนกประโยคออกเป็น 3 ชนิด คือ ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนาม ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยา และประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามและหน่วยกริยา

ผู้วิจัยได้รวบรวมประโยคความซ้อนจากการเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 411-208 สุนทรียภาพในภาษาไทย และวิชา 411-306 วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 85 ฉบับ รวม 91 ประโยค จำแนกเป็นประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนาม 52 ประโยค ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยา 24 ประโยค และประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามและหน่วยกริยา 15 ประโยค ดังนี้

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนาม

นววรรณ พันธุเมธา (2527 : 139) อธิบายไว้ว่า “ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามจะมีคำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน นำหน้า เรามักเชื่อกันว่า ที่ ซึ่ง และ อัน ใช้แทนกันได้ ต่างกันเพียงว่า ประโยคขยายที่มี ที่ นำหน้า มีใช้มากกว่าประโยคขยายที่มี ซึ่ง หรือ อัน นำหน้า แต่ความจริง มีประโยคขยายมากมายที่ใช้ ที่ ซึ่ง และ อัน แทนกันไม่ได้” ในงานวิจัยนี้พบว่า ประโยคขยายในหน่วยนามส่วนใหญ่ใช้คำเชื่อม ที่ นำหน้า ดังนี้

1. ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “ที่”

ประโยคที่ 1

“นักเขียนจะต้องนำเสนอจินตนาการในมุมมองที่ผู้อื่นมองไม่เห็น”

“ที่ผู้อื่นมองไม่เห็น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ในมุมมองที่ผู้อื่นมองไม่เห็น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมรอง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“ธรรมชาติเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมากับมนุษย์”

“ที่อยู่คู่กันมากับมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่งที่อยู่คู่กันมากับมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“ขงพยายามหาวิธีที่จะไล่ฝูงนกกระจอกไปให้พ้น ๆ จากหล้าเทวดาของเขา”

“ที่จะไล่ฝูงนกกระจอกไปให้พ้น ๆ จากหล้าเทวดาของเขา” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม วิธีที่จะไล่ฝูงนกกระจอกไปให้พ้น ๆ จากหล้าเทวดาของเขา” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาวรรณคดีวิจารณ์มีมากมายนัก”

“ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาวรรณคดีวิจารณ์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาวรรณคดีวิจารณ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 5

“ขงคือตัวละครที่ปลุกหล้าเทวดาเอาไว้”

“ที่ปลุกหล้าเทวดาเอาไว้” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ตัวละครที่ปลุกหล้าเทวดาเอาไว้ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 6

“ป่าเป็นสิ่งที่ทำให้ปัจจัยสี่มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น”

“ที่ทำให้ปัจจัยสี่มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่งที่ทำให้ปัจจัยสี่มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 7

“สุนทรียภาพเป็นความงามทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นวัสดุ”

“ที่ใช้ภาษาเป็นวัสดุ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ความงามทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นวัสดุ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 8

“ภาษาเป็นวัสดุที่จำเป็นต่อการประพันธ์”

“ที่จำเป็นต่อการประพันธ์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม วัสดุที่จำเป็นต่อการประพันธ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 9

“กวีแสดงการกระทำของมนุษย์ที่เบียดเบียนธรรมชาติ”

“ที่เบียดเบียนธรรมชาติ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม การกระทำของมนุษย์ที่เบียดเบียนธรรมชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 10

“การเรียนวรรณคดีวิจารณ์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้ไม่รู้ได้เข้าใจวรรณคดีมากขึ้น”

“ที่จะช่วยให้ผู้ไม่รู้ได้เข้าใจวรรณคดีมากขึ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้ไม่รู้ได้เข้าใจวรรณคดีมากขึ้น” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 11

“ผู้แต่งใช้คำว่า ‘บังอาจ’ แทนการกระทำของผู้คนที่หาญกล้ามาจิกกัด
ต้นหญ้าของสงฆ์”

“ที่หาญกล้ามาจิกกัดต้นหญ้าของสงฆ์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม คำว่า
‘บังอาจ’ แทนการกระทำของผู้คนที่หาญกล้ามาจิกกัดต้นหญ้าของสงฆ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็น
กรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 12

“วรรณคดีเป็นงานเขียนที่สร้างขึ้นเพื่อเร้าอารมณ์ของผู้อ่าน”

“ที่สร้างขึ้นเพื่อเร้าอารมณ์ของผู้อ่าน” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม งานเขียน
ที่สร้างขึ้นเพื่อเร้าอารมณ์ของผู้อ่าน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 13

“นิรันดร์ดีใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการดำเนินเรื่อง”

“ที่เข้าใจง่าย” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาษาที่เข้าใจง่าย ซึ่งทำหน้าที่เป็น
กรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 14

“เพลงพื้นบ้านแสดงถึงวัฒนธรรมทางด้านขนบธรรมเนียมที่แสดงถึง
ชีวิตความเป็นอยู่ของคน”

“ที่แสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคน” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม วัฒนธรรม
ทางด้านขนบธรรมเนียมที่แสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มี
คำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 15

“เนื้อเรื่องของ ‘รำพึงแห่งโบไม’ เป็นเรื่องราวของธรรมชาติที่ถูกมนุษย์ทำลาย”

“ที่ถูกมนุษย์ทำลาย” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม เรื่องราวของธรรมชาติที่ถูกมนุษย์ทำลาย ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 16

“ภาพที่ประจักษ์อยู่ตรงหน้าดวงในขณะนั้นกระทบกระเทือนความรู้สึกของดวงเป็นอันมาก”

“ที่ประจักษ์อยู่ตรงหน้าดวงในขณะนั้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาพที่ประจักษ์อยู่ตรงหน้าดวงในขณะนั้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 17

“ภาพของธรรมชาติในบทประพันธ์ ‘รำพึงแห่งโบไม’ เป็นภาพความโหดร้ายและน่ากลัวที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ”

“ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาพความโหดร้ายและน่ากลัวที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ ซึ่งเป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 18

“เรื่องสั้น ‘หญ้าเทวดากับฝูงนกกระจอก’ แสดงแนวคิดของการให้ความเมตตาที่มนุษย์พึงมีต่อสัตว์”

“ที่มนุษย์พึงมีต่อสัตว์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม แนวคิดของการให้ความเมตตาที่มนุษย์พึงมีต่อสัตว์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 19

“การวิเคราะห์ทักลิวีเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงแนวความคิดของเรื่องได้อย่างดี”

“ที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงแนวความคิดของเรื่องได้อย่างดี” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม จุดสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงแนวความคิดของเรื่องได้อย่างดี ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 20

“งานประพันธ์ที่มีผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นต้องได้รับการกลั่นกรองมาเป็นอย่างดี”

“ที่มีผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม งานประพันธ์ที่มีผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 21

“ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นภาพของธรรมชาติในวันนี้ที่ถูกทำลายลงไป”

“ที่ถูกทำลายลงไป” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาพของธรรมชาติในวันนี้ที่ถูกทำลายลงไป ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 22

“วรรณคดีเป็นงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์”

“ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม งานเขียนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 23

“ธรรมชาติเป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่คู่กันมากับมนุษย์”

“ที่อยู่คู่กันมากับมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่งหนึ่งที่อยู่คู่กันมา กับมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 24

“บทนี้ก็วิทูตถึงป่าไม้ที่อุกมนุษย์รูกล้ำเข้าไปตัดจนหมดสิ้น”

“ที่อุกมนุษย์รูกล้ำเข้าไปตัดจนหมดสิ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ป่าไม้ที่ อุกมนุษย์รูกล้ำเข้าไปตัดจนหมดสิ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมรอง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 25

“ข้าพเจ้าไม่สามารถตีความได้ตรงกับสารที่ผู้สร้างงานต้องการสื่อ”

“ที่ผู้สร้างงานต้องการสื่อ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สารที่ผู้สร้างงาน ต้องการสื่อ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมรอง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 26

“กวีย้าถึงแสงแดดที่ร้อนมาก”

“ที่ร้อนมาก” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม แสงแดดที่ร้อนมาก ซึ่งทำหน้าที่ เป็นกรรมรอง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 27

“ฮวงเป็นตัวละครที่มีน้ำใจ”

“ที่มีน้ำใจ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ตัวละครที่มีน้ำใจ ซึ่งทำหน้าที่เป็น กรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 28

“ฮวงอาจเป็นเพื่อนคนหนึ่ง ในหลายคนที่มองเห็นคุณค่าของชีวิตผู้อื่นมี ค่า”

“ที่มองเห็นคุณค่าของชีวิตผู้อื่นมีค่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม เพื่อนคนหนึ่งในหลายคนมองเห็นคุณค่าของชีวิตผู้อื่นมีค่า ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 29

“วรรณกรรมแสดงให้เห็นภาพของป่าที่ถูกทำลายอย่างมาก”

“ที่ถูกทำลายอย่างมาก” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาพของป่าที่ถูกทำลายอย่างมาก ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 30

“กวีใช้น้ำเสียงไม่พอใจที่มนุษย์ทำลายป่า”

“ที่มนุษย์ทำลายป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม น้ำเสียงไม่พอใจที่มนุษย์ทำลายป่า ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 31

“เนื้อหา รำพึงแห่งไบเบิล กล่าวถึงการสูญเสียสิ่งที่มีค่า”

“ที่มีค่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม การสูญเสียสิ่งที่มีค่า ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 32

“มนุษย์เข้ามาครอบงำสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น”

“ที่ธรรมชาติสร้างขึ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 33

“กวีโกรธแค้นคนที่ทำลายธรรมชาติ”

“ที่ทำลายธรรมชาติ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม คนที่ทำลายธรรมชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 34

“ก็กล่าวถึงผลกระทบที่มนุษย์ทำลายป่า”

“ที่มนุษย์ทำลายป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ผลกระทบที่มนุษย์ทำลายป่า ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 35

“กลอนสุภาพบทนี้กล่าวถึงคน ๆ หนึ่งที่เรียกร้องให้มนุษย์หยุดทำลายป่า”

“ที่เรียกร้องให้มนุษย์หยุดทำลายป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม คน ๆ หนึ่งที่เรียกร้องให้มนุษย์หยุดทำลายป่า ซึ่งเป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 36

“ผู้ประพันธ์ใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันอยู่หลายคำ”

“ที่มีความหมายเหมือนกันอยู่หลายคำ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม คำที่มีความหมายเหมือนกันอยู่หลายคำ ซึ่งเป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 37

“ก็แสดงภาพบรรยากาศที่พระอาทิตย์กำลังสาดแสงไปทั่วทั้งป่า”

“ที่พระอาทิตย์กำลังสาดแสงไปทั่วทั้งป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ภาพบรรยากาศที่พระอาทิตย์กำลังสาดแสงไปทั่วทั้งป่า ซึ่งเป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

เห็นได้ว่า ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามที่ใช้คำเชื่อม “ที่” ใช้ได้กับหน่วยนามทั้งที่เป็นประธาน กรรมตรงและกรรมรอง ทำให้ประโยคสื่อความหมายได้ชัดเจนและเป็นประโยคสมบูรณ์

2. ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “ซึ่ง”

ประโยคที่ 1

“งานประพันธ์บางชิ้นมีองค์ประกอบของเสียงซึ่งจัดเป็นลักษณะและคุณค่าทางสุนทรียะของภาษา”

“ซึ่งจัดเป็นลักษณะและคุณค่าทางสุนทรียะของภาษา” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม องค์ประกอบของเสียงซึ่งจัดเป็นลักษณะและคุณค่าทางสุนทรียะของภาษา หน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“เราคือใบไม้ซึ่งเป็นสิ่งไร้ค่า”

“ซึ่งเป็นสิ่งไร้ค่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ใบไม้ซึ่งเป็นสิ่งไร้ค่าทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“เรื่องทงกัฏทเวดากัฏบฝุณนกกกระจอกให้คุณค่ากับผู้อ่านซึ่งแฝงอยู่ในโครงเรื่อง”

“ซึ่งแฝงอยู่ในโครงเรื่อง” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม คุณค่าซึ่งแฝงอยู่ในโครงเรื่อง ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“บทประพันธ์ ‘รำพึงแห่งใบไม้’ กล่าวถึงความรู้สึกของมนุษย์ซึ่งกวีเปรียบให้เป็นใบไม้รำพึงกับตัวเอง”

“ซึ่งกวีเปรียบให้เป็นใบไม้รำพึงกับตัวเอง” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม

ความรู้สึกของมนุษย์ ซึ่งกวีเปรียบให้เป็นใบไม้รำพึงกับตัวเอง ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมรอง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 5

“ข้าพเจ้าเรียนวิชานี้ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์”

“ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม วิชา นี้ ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้า ประโยค

ประโยคที่ 6

“กลอนสุภาพ 2 บทนี้เป็นส่วนหนึ่งของนิราศภูเขาทองซึ่งสุนทรภู่ได้ ประพันธ์ขึ้น”

“ซึ่งสุนทรภู่ได้ประพันธ์ขึ้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ส่วนหนึ่งของนิราศ ภูเขาทองซึ่งสุนทรภู่ได้ประพันธ์ขึ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 7

“นิรันดร์ที่ตั้งชื่อเรื่องคล้ายนิทานซึ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน”

“ซึ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ชื่อเรื่องคล้าย นิทานซึ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 8

“มนุษย์ทำลายป่าซึ่งเป็นชุมทรัพย์ของตน”

“ซึ่งเป็นชุมทรัพย์ของตน” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ป่าซึ่งเป็นชุมทรัพย์ ของตน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ซึ่ง นำหน้าประโยค

เห็นได้ว่า ประโยคขยายในหน่วยนามที่ใช้คำเชื่อม ซึ่ง มี 8 ประโยค ใช้นำ ประโยคขยายในหน่วยนามเช่นเดียวกับคำเชื่อม ที่

3. ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “อัน”

ประโยคที่ 1

“ก็แสดงความเลวร้ายอันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์”

“อันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ความเลวร้ายอันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม อัน นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“ข้าพเจ้ามีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์อันเป็นประโยชน์กับตัวข้าพเจ้า”

“อันเป็นประโยชน์กับตัวข้าพเจ้า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม อัน นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“ป่าคือชุมทรัพย์อันมีค่าของสิ่งมีชีวิตบนผืนโลก”

“อันมีค่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ชุมทรัพย์อันมีค่าของสิ่งมีชีวิตบนผืนโลก ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม อัน นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“สันติตั้งชื่อบทกวีนี้ว่า รำพึงแห่งใบไม้ อันหมายถึงคำครวญคิดคำนึงของใบไม้”

“อันหมายถึง คำครวญคิดคำนึงของใบไม้” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม
 รำพึงแห่งใบไม้ อันหมายถึง คำครวญคิดคำนึงของใบไม้ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม
 อัน นำหน้าประโยค

ประโยคขยายในหน่วยนามที่ใช้คำเชื่อม อัน มี 4 ประโยค ซึ่งปรากฏในงานเขียน
 ระดับทางการของนักเรียนชั้นน้อยที่สุด

เห็นได้ว่า ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามในงานเขียนระดับ
 ทางการของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คำเชื่อม ที่ นำประโยคขยายในหน่วยนามทั้งที่เป็นประธาน
 กรรมตรงและกรรมรอง ปรากฏประโยคขยายในหน่วยนามที่ใช้คำเชื่อม ซึ่ง 8 ประโยค และใช้
 คำเชื่อม อัน 4 ประโยค การใช้คำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน นำประโยคขยายในหน่วยนามที่ปรากฏใน
 งานเขียนระดับทางการของนักศึกษาสามารถใช้แทนกันได้ สังเกตได้ว่า อัน มักใช้เมื่อต้องการเน้น
 ให้สละสลวยหรือแสดงคุณค่าของบางสิ่ง

นอกจากนี้ยังมีคำเชื่อม ว่า นำประโยคขยายในหน่วยนาม ปรากฏ 3 ประโยค
 ดังนี้

ประโยคที่ 1

“นิรันดร์ดีได้นำเสนอเรื่องราวจากความสงสัยของฮวงว่าทำไม
 นกกระจอกจึงบินมาเป็นฝูง”

“ว่าทำไมนกกระจอกจึงบินมาเป็นฝูง” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม
 เรื่องราวจากความสงสัยของฮวงว่าทำไมนกกระจอกจึงบินมาเป็นฝูง ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง
 มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“กวีแสดงทัศนะผ่านใบไม้ว่าหากมนุษย์ยังไม่หยุดทำลายป่าสักวัน
 เผ่าพันธุ์มนุษย์คงสูญสลายเป็นแน่”

“ว่าหากมนุษย์ยังไม่หยุดทำลายป่าสักวันเผ่าพันธุ์มนุษย์คงสูญสลายเป็นแน่” เป็น
 ประโยคขยายในหน่วยนาม ทัศนะว่าหากมนุษย์ยังไม่หยุดทำลายป่าสักวันเผ่าพันธุ์มนุษย์คงสูญ
 สลายเป็นแน่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค ส่วน ผ่านใบไม้ เป็น
 กรรมรอง

ประโยคที่ 3

“ผู้แต่งแฝงทัศนคติไว้ในเรื่องนี้ว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องมีเหตุผลในการกระทำของตน”

“ว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องมีเหตุผลในการกระทำของตน” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม **ทัศนคติในเรื่องนี้** ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

คำเชื่อม ว่า นำประโยคขยายในหน่วยนามดังกล่าว น่าจะมาจากคำเชื่อม ที่ว่าดังที่ นววรรณ พันธุเมธา (2527 : 144) อธิบายว่า “อนึ่ง ถ้าที่ กับ ว่า ใช้ซ้อนกันเป็น ที่ว่า มักใช้นำหน้าประโยคขยายในหน่วยนาม”

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยา

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยาจะมีคำเชื่อม ว่า หรือ ที่ เชื่อมหน้าประโยคขยาย คำเชื่อม ว่า มักจะใช้เมื่อคำกริยาที่เป็นหน่วยหลักเป็นคำกริยาที่ต้องการประโยคมาช่วยเสริมความหมายให้สมบูรณ์ เช่น กริยาที่เกี่ยวกับอารมณ์ การสื่อสาร การคิด ประสาทสัมผัส ส่วนคำเชื่อม ที่ ใช้กับคำกริยาบางคำ เช่น กริยาที่เกี่ยวกับอารมณ์และคำกริยาแสดงอาการ ในงานเขียนระดับทางการของนักศึกษาปรากฏประโยคขยายใช้คำเชื่อม “ว่า” มากกว่า “ที่” ดังนี้

1. ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “ที่”

ประโยคที่ 1

“ข้าพเจ้าภูมิใจที่ข้าพเจ้ารักการอ่าน”

“ที่ข้าพเจ้ารักการอ่าน” เป็นประโยคขยายกริยา ภูมิใจ มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“ดวงไม่พอใจที่ฝูงนกกระจอกมากินหญ้าเทวดาของเขา”

“ที่ฝูงนกกระจอกมากินหญ้าเทวดาของเขา” เป็นประโยคขยายกริยาวลี ไม่พอใจ
มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“สาวรู้สึกแปลกใจที่มีเสียงนกกระจอกดังอยู่หลังบ้าน”

“ที่มีเสียงนกกระจอกดังอยู่หลังบ้าน” เป็นประโยคขยายกริยาวลี รู้สึกแปลกใจ มี
คำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“กวีโกรธที่มนุษย์ทำลายป่า”

“ที่มนุษย์ทำลายป่า” เป็นประโยคขยายกริยา โกรธ มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

2. ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “ว่า”

ประโยคที่ 1

“ผู้มีความรู้กล่าวไว้ว่าการเรียนวรรณคดีคือการเรียนรู้ชีวิตมนุษย์”

“ว่าการเรียนวรรณคดีคือการเรียนรู้ชีวิตมนุษย์” เป็นประโยคขยายกริยาวลี กล่าว
ไว้ มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“ข้าพเจ้ารู้สึกที่ตัวเองมีความละเอียดอ่อนในการศึกษาหาความรู้”

“ที่ตัวเองมีความละเอียดอ่อนในการศึกษาหาความรู้” เป็นประโยคขยายกริยา
รู้สึก มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“ผู้ประพันธ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นได้ว่ามนุษย์มีความเห็นแก่ตัว”

“ว่ามนุษย์มีความเห็นแก่ตัว” เป็นประโยคขยายกริยาวลี ทำให้เห็นได้ มีคำเชื่อม
ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“ตอนนี้ข้าพเจ้าตระหนักแล้วว่าการฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียน
วิชานี้”

“ว่าการฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนวิชานี้” เป็นประโยคขยายกริยาวลี
ตระหนักแล้ว มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 5

“สวมมองว่าเพื่อนของเขาเป็นคนดีมาก”

“ว่าเพื่อนของเขาเป็นคนดีมาก” เป็นประโยคขยายกริยา มอง มีคำเชื่อม ว่า
นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 6

“ข้าพเจ้าไม่เคยคิดว่ามีคำว่ายาสายในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง”

“ว่ามีคำว่ายาสายในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง” เป็นประโยคขยายกริยาวลี ไม่
เคยคิด มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 7

“ภวีกกล่าวถึงวัฏจักรของธรรมชาติว่าถ้ามีป่า ป่าก็ให้ฝนตกต้องตาม
ฤดูกาล”

“ว่าถ้ามีป่า ป่าก็ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล” เป็นประโยคขยายกริยา กล่าว มี
คำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 8

“ข้าพเจ้าเชื่อมาตลอดว่าวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสอนใจผู้อ่าน”

“ว่าวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสอนใจผู้อ่าน” เป็นประโยคขยายกริยาลี เชื่อ มาตลอด มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 9

“ข้าพเจ้าพยายามนึกว่าการนำเรือขึ้นฝั่งชาวประมงทำกันอย่างไร”

“ว่าการนำเรือขึ้นฝั่งชาวประมงทำกันอย่างไร” เป็นประโยคขยายกริยาลี พยายามนึก มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 10

“มนุษย์ต้องไม่หลงลืมว่าต้นไม้ใบหญ้าเป็นของทุกชีวิต”

“ว่าต้นไม้ใบหญ้าเป็นของทุกชีวิต” เป็นประโยคขยายกริยาลี ต้องไม่หลงลืม มี คำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 11

“ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่าคนไม่ให้ความสำคัญของป่าเลยทำลาย”

“ว่าคนไม่ให้ความสำคัญของป่าเลยทำลาย” เป็นประโยคขยายกริยาลี ได้แสดง ให้เห็น มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 12

“ผู้ประพันธ์ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 ว่าการทำลายป่าของคนนั้นทำให้ ป่าเขาโล้น”

“ว่าการทำลายป่าของคนนั้นทำให้ป่าเขาโล้น” เป็นประโยคขยายกริยาลี กล่าวไว้ มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 13

“ผู้อ่านพบว่าผู้แต่งเป็นผู้รอบรู้ในการปลุกหญ้าเทวดาพอสมควร”

“ว่าผู้แต่งเป็นผู้รอบรู้ในการปลุกหญ้าเทวดาพอสมควร” เป็นประโยคขยายกริยา พบ มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 14

“มีผู้รู้กล่าวไว้ว่าการเรียนวรรณคดีคือการเรียนรู้ชีวิตของมนุษย์”

“ว่าการเรียนวรรณคดีคือการเรียนรู้ชีวิตของมนุษย์” เป็นประโยคขยายกริยาวลี กล่าวไว้ มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 15

“กรีกกล่าวถึงประโยชน์ของป่าไม้อันว่ามีค่ามากมายมหาศาล”

“ว่ามีค่ามากมายมหาศาล” เป็นประโยคขยายกริยาวลี กล่าวถึงไว้ มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 16

“คุณค่าทางสุนทรียะต้องดูทั้งรูปแบบและเนื้อหามีความงามอยู่ที่ใด”

“ว่ามีค่าความงามอยู่ที่ใด” เป็นประโยคขยายกริยาวลี ต้องดู มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 17

“กรีกบอกถึงคุณค่าของป่าไม้อันว่าป่าคือชุมทรัพย์อันอันยิ่งใหญ่”

“ว่าป่าคือชุมทรัพย์อันอันยิ่งใหญ่” เป็นประโยคขยายกริยา บอก มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 18

“ข้าพเจ้าคิดว่าควรจะมีฝนตนเองให้มากขึ้น”

“ว่าควรจะมีฝนตนเองให้มากขึ้น” เป็นประโยคขยายกริยา คิด มีคำเชื่อมว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 19

“ข้าพเจ้าพยายามให้กำลังใจตัวเองตลอดเวลาว่าจะต้องทำให้ได้”

“ว่าจะต้องทำให้ได้” เป็นประโยคขยายในกริยาลิ พยายามให้กำลังใจ มีคำเชื่อมว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 20

“ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้แต่งต้องการบอกอะไร”

“ว่าผู้แต่งต้องการบอกอะไร” เป็นประโยคขยายกริยาลิ สามารถวิเคราะห์ได้ มีคำเชื่อมว่า นำหน้าประโยค

เห็นได้ว่า ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยาส่วนใหญ่ใช้ประโยคขยายที่ใช้คำเชื่อม “ว่า” มากกว่าคำเชื่อม “ที่” เพราะคำเชื่อม “ว่า” ใช้ได้กับกริยาที่เกี่ยวกับอารมณ์ การสื่อสาร การคิดและกริยาที่เกี่ยวกับประสาทสัมผัส จึงสามารถใช้ได้ในประโยคความซ้อนหลายประโยคที่ต้องการสื่อความหมายที่เกี่ยวกับอารมณ์ การสื่อสารและการคิด โดยเฉพาะนักศึกษาซึ่งต้องเขียนตอบข้อสอบที่แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์วิจารณ์บทประพันธ์ จึงมักจะใช้คำเชื่อม “ว่า” มากกว่า “ที่” ซึ่งใช้ได้กับกริยาที่เกี่ยวกับอารมณ์และคำกริยาแสดงอาการเท่านั้น

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามและหน่วยกริยา

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามและหน่วยกริยาที่ปรากฏในงานเขียนระดับทางการของนักศึกษาในขอบเขตที่ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มักใช้คำเชื่อม “ที่” นำประโยคขยายในหน่วยนาม และใช้คำเชื่อม “ว่า” นำประโยคขยายในหน่วยกริยา ดังนี้

ประโยคที่ 1

“ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้เรียนกับอาจารย์ที่มีชื่อเสียง”

“ที่ได้เรียนกับอาจารย์ที่มีชื่อเสียง” เป็นประโยคขยายกริยา ภูมิใจ มีคำเชื่อม ที่นำหน้าประโยค

“ที่มีชื่อเสียง” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อมที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 2

“มนุษย์ที่ตัดไม้ทำลายป่าไม่เคยคำนึงว่าป่าไม้ที่ตนทำลายลงไปเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์”

“ที่ตัดไม้ทำลายป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งเป็นประธาน มีคำเชื่อมที่ นำหน้าประโยค

“ว่าป่าไม้ที่ตนทำลายลงไปเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 3

“ผู้อ่านจะได้พบว่าสวงเป็นตัวละครที่เหมือนกับมนุษย์ปุถุชนทั่วไป ย่อมไม่เห็นคุณค่าของสิ่งเล็กๆ อย่างต้นหญ้า”

“ว่าสวงเป็นตัวละครที่เหมือนกับมนุษย์ปุถุชนทั่วไปย่อมไม่เห็นคุณค่าของสิ่งเล็กๆ อย่างต้นหญ้า” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่เหมือนกับมนุษย์ปุถุชนทั่วไป” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อมที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 4

“สวงได้รับรู้ว่าต้นหญ้าเหวดาที่เขาหวงนั้น ตอนนี่ยังไม่มีประโยชน์สำหรับเขา”

“ว่าต้นหญ้าเหวดาที่เขาหวงนั้น ตอนนี่ยังไม่มีประโยชน์สำหรับเขา” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่เขาหวงนั้น” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 5

“ก็แสดงความทุกข์ของใบไม้ที่มีมืออยู่ตลอดเวลาว่าวันนี้หรือวันไหน
ความทุกข์และความขมขื่นก็ยังคงมีอยู่”

“ที่มีมืออยู่ตลอดเวลา” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มี
คำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ว่าวันนี้หรือวันไหนความทุกข์และความขมขื่นก็ยังคงมีอยู่” เป็นประโยคขยาย
ในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 6

“ข้าพเจ้าไม่เคยคิดว่าการอ่านหนังสือเพื่อรับสารที่ผู้แต่งสื่อผ่าน
ตัวอักษรจะต้องคิดวิเคราะห์ห้อย่างลึกซึ้ง”

“ว่าการอ่านหนังสือเพื่อรับสารที่ผู้แต่งสื่อผ่านตัวอักษรจะต้องคิดวิเคราะห์ห้อย่าง
ลึกซึ้ง” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่ผู้แต่งสื่อผ่านตัวอักษร” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อม ที่ นำหน้า
ประโยค

ประโยคที่ 7

“ฮวงรู้แล้วว่าทำไมหมาเหวตาที่เขาปลุกเอาไว้ไบจิงโกร่นไปทุกที”

“ว่าทำไมหมาเหวตาที่เขาปลุกเอาไว้ไบจิงโกร่นไปทุกที” เป็นประโยคขยายใน
หน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่เขาปลุกเอาไว้” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 8

“ดิฉันจะรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่สามารถตอบคำถามจากคนที่ถามดิฉันว่า
ย้ายไปเรียนเอกภาษาและวรรณคดีไทยทำไม”

“ที่สามารถตอบคำถามจากคนที่ถามดิฉัน” เป็นประโยคขยายหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ที่ถามดิฉันว่าย้ายไปเรียนเอกภาษาและวรรณคดีไทยทำไม” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ว่าย้ายไปเรียนเอกภาษาและวรรณคดีไทยทำไม” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 9

“ผู้แต่งกล่าวว่าแสงแดดที่แผดเผานี้เต็มไปด้วยความร้อนแรง”

“ว่าแสงแดดที่แผดเผานี้เต็มไปด้วยความร้อนแรง” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่แผดเผานี้เต็มไปด้วยความร้อนแรง” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 10

“สวิงโกรธที่นกกระจอกมากินใบหญ้าเทวดาที่เขาปลูกไว้งอกงามจนโกรธ”

“ที่นกกระจอกมากินใบหญ้าเทวดาที่เขาปลูกไว้งอกงามจนโกรธ” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ที่เขาปลูกไว้งอกงาม” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 11

“ผู้มีอำนาจคือมนุษย์บางคนที่ยึดถือตนเองว่ามีอำนาจ”

“ที่ยึดถือตนเองว่ามีอำนาจ” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม มนุษย์บางคน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ว่ามีอำนาจ” เป็นประโยคขยายกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 12

“กวีกล่าวถึงธรรมชาติที่ถูกทำลายว่ามีมากมาย”

“ที่ถูกทำลาย” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ว่ามีมากมาย” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 13

“กวีได้ใช้คำที่บรรยายให้เห็นว่าป่าเป็นสิ่งที่มีความมาก”

“ที่บรรยายให้เห็นว่าป่าเป็นสิ่งที่มีความมาก” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

“ที่มีความมาก” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม สิ่ง

“ว่าป่าเป็นสิ่งที่มีความมาก” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 14

“กวีกล่าวถึงประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของป่าว่าป่าเป็นปัจจัย 4 ของมนุษย์”

“อันยิ่งใหญ่ของป่า” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม อัน นำหน้าประโยค

“ว่าป่าเป็นปัจจัย 4 ของมนุษย์” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

ประโยคที่ 15

“เรามองว่าต้นหญ้าเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์”

“ว่าต้นหญ้าเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์” เป็นประโยคขยายในหน่วยกริยา มีคำเชื่อม ว่า นำหน้าประโยค

“ที่ไม่มีประโยชน์” เป็นประโยคขยายในหน่วยนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรง มีคำเชื่อม ที่ นำหน้าประโยค

เห็นได้ว่า ลักษณะประโยคความซ้อนในงานเขียนระดับทางการของนักศึกษาในขอบเขตที่ศึกษาส่วนใหญ่มักใช้คำเชื่อม “ที่” นำหน้าประโยคขยายในหน่วยนามทั้งที่เป็นประธานกรรมตรงและกรรมรอง มากกว่าคำเชื่อม “ซึ่ง” และ “อัน”

ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยา ส่วนใหญ่มักใช้คำเชื่อม “ว่า” มากกว่าคำเชื่อม “ที่” เนื่องจากคำเชื่อม “ว่า” ใช้ นำหน้าประโยคขยายในหน่วยกริยา ทั้งกริยาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ กริยาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร กริยาที่เกี่ยวข้องกับการคิด และกริยาที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัส ในขณะที่คำเชื่อม “ที่” ใช้ได้กับคำกริยาบางคำ คือ กริยาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และกริยาแสดงอาการบางคำเท่านั้น